

Heid Cat zondag 36/37

1 Wat geeft God 2 wat verbiedt God 3 wat gebiedt God in dit gebod?

Gemeente,

Het gaat steeds om geschenken. Vanaf het 3^e gebod. De geboden willen ons leren omgaan met wat God ons geeft. En het kostbaarste wat God ons heeft gegeven is Zijn Naam. Dan Zijn dag. Dan het gezag, het leven, het huwelijk, bezit, en de waarheid. Steeds is de vraag: "Hoe gaan we ermee om"? Met wat God ons heeft gegeven. En dan is het eerste wat aan de orde komt: Gods Naam. Want dat is het kostbaarste geschenk dat God ons heeft gegeven.

1 wat geeft God in dit gebod

Waarom zo kostbaar? Dat is bij ons niet zo. Want in zekere zin staat onze naam los van ons leven. Ik bedoel: als u een andere naam zou krijgen, dan verandert er verder niks aan je leven. Als aanstaande ouders een naam bedenken voor hun kindje, dan dubben ze wel eens: zullen we het deze naam geven, of die of nog weer anders. En uiteindelijk wordt er een naam gekozen. Maar het kindje zou niet anders zij of leven als het die andere naam geworden was. Die naam bepaalt niets. En als je in een gezelschap nieuwe mensen bent en je stelt je voor met je naam dan weet men nog niet hoe je verder bent. Dat geldt ook achternamen. Ergens in Oud Alblas bijvoorbeeld is een bakkerij. En daar staat op de muur: koop uw brood bij bakker Slager bakker. De man heet slager, maar is bakker. Dat kan allemaal. Zo weinig zegt je naam.

Maar in de Bijbel is dat vaak anders. En bij de HEERE is dat juist anders. Het woord 'God'. Dat betekent: Degene Die over ons beschikt. Die onze Schepper is, onze Onderhouder, onze Rechter. De Bron van het leven en het doel van ons leven. Hij is God.

Maar Zijn Naam zegt Wie en Hoe Hij is. Dat heeft Mozes heel duidelijk gehoord. HEERE is Mijn Naam. En dat betekent: Ik zal zijn. En dat houdt in: Ik zal zijn zoals Ik heb gezegd. Ik ben die Ik behoort te zijn. Ik heb Mijn verbond met Abraham opgericht. En daar blijf Ik bij. Ik ben getrouw aan Mijn Woord, belofte en Wezen. Daarom heb Ik nu de verdrukking van het volk gezien. En roep Ik u, Mozes. Om Mijn belofte gestand te doen. En die lijn gaat het hele Oude Testament verder. Hoezeer mensen, het volk ook ontrouw is, de HEERE blijft bij Zijn belofte, komt er steeds op terug. Geeft koningen, profeten, priesters. Maar die belofte blijft onaf. Onvervuld. Daar is nog meer voor nodig. Om Zijn belofte vervullen is Zijn Zoon nodig. En die geeft Hij ook. Ik zal zijn Die Ik zijn zal. Ik zal doen wat Ik beloofd heb. Al kost Mij dat Mijn Zoon. Ik zal het zijn, de Getrouwe, de Waarachtige. HEERE is Mijn Naam en Ik maak hem waar,

door te geven Mijn Eniggeboren Zoon. En zo komt er een volk dat Mij kent en dient en eert.

En dan de Naam van deze Zoon. Jezus, Zaligmaker. Zo heeft Hij. En weten: zo doet Hij ook. Hij maakt Zijn Naam waar. Tot elke prijs. Zaligmaken dat vraagt van Hem volkomen gehoorzaamheid tot in de dood. Dat vraagt van Hem: volkomen lijden onder de vloek der zonde. Maar Hij doet het. Zoals Zijn Naam is zo is Hij ook. Jezus.

Zijn Naam is venster in Zijn hart.

Als je dat afzet tegenover ons. Wij zijn 'mens'. Adam. Onze achternaam. Dat betekent: stof. Dat wil zeggen: broos en kwetsbaar, afhankelijk. En maken wij dat waar? Nee, we leven juist alsof wij alles in de vingers hebben, het leven in handen hebben, en eer waardig zijn. Wij heten 'mens, Adam', maar wij doen alsof wij God zijn. Dan verdienen wij niet meer om als mens te leven.

En onze voornaam: christen. Toen wij gedoopt zijn is die naam ons gegeven. Maar maken wij dat waar? Om tot Gods eer te kennen en te onderwijzen, te dienen en te overwinnen op de zonde? Nee, we zijn en leven volstrekt daartegenin. Schrijnend en pijnlijk. Wij zijn en doen niet zoals wij heten. Wij verdienen niet meer dat verbond.

En toch blijft God, de HEERE, Jezus dat wel doen. Hij blijft trouw aan Zijn Naam. Dan voelen we aan: Zijn Naam is niet iets van God, maar Zijn Naam is God Zelf. Daarom is Zijn Naam Hem veel waard, alles waard. Want Hij is het Zelf. Zijn hart is de Bron, Zijn Naam de rivier die eruit stroomt. Dat Hij blijft zoals Hij is. Ondanks ons. Hij zorgt dat Zijn beloften waargemaakt worden. Hij zorgt dat Hij zaligmaakt.

Daarom is alle ware gelovigen Zijn Naam zo lief geworden. Want in die Naam ligt onze zaligheid. Dat ik zalig word, dat ik een volk ben tot Zijn dienst bereid komt door Hem! Doordat Hij is zoals Hij heet, zoals Zijn Naam is. U bent HEERE, U zorgt voor een volk dat U dient. U bent Jezus, U maakt ook zalig. En daaraan heb ik het te danken. Gemeente, is Zijn Naam ons liefgeworden? Omdat u hem elke dag aan hebt te grijpen als enig houvast. Als handvat van Gods hart en van het hemelrijk. Omdat Hij vol is van God Zelf. Vol van liefde, van trouw, van offer, van leven. Vol van Zijn daden en Zijn Wezen. Zijn Naam is mijn leven en mijn zaligheid. En het leeft in je hart: Uw Naam worde geheiligd. Niet voor niets begint het Onze Vader met die bede als eerste. Omdat Zijn Naam zo vol van Hem Zelf is.

2 wat verbiedt God in dit gebod?

Zijn Naam is dus kostbaar geschenk. En van deze Naam zegt God in het 3^e gebod: Gij zult Mijn Naam niet ijdel gebruiken. Dat verbiedt Hij dus.

IJdel. Dan denken wij misschien eerst aan: trots, zelfgenoegzaam. Maar dat is het hier niet. IJdel is hier: inhoudsloos, alsof het geen waarde is, alsof het niks is. Die Naam, die boordevol God Zelf en Zijn deugden is, gebruiken alsof het niks is, alsof Hij leeg is, zonder waarde. Je zou het kunnen vergelijken met dit: je hebt voor een jubileum een prachtig kleed gekregen. Een sierkleed voor over een tafeltje. Van grote waarde. Vol met kostbare bewerkingen en patronen. Maar je legt het weg op de stapel stofdoeken en een paar dagen later gebruik je het als poetsdoek om de vloer schoon te vegen. Alsof het geen waarde heeft, en alsof het niet vol zit met prachtige patronen. Volstrekt verkeerd gebruik, alsof het niks waard is. Daar is het niet voor bedoeld, niet voor gegeven. (of: een parelsnoer dat je stukknijpt en waarvan je de parels tussen het grint gooit)

Dat verbiedt God. Om Zijn Naam anders te gebruiken dan waarvoor Hij is gegeven. Alsof Hij zonder waarde is. Het eerste is dan: lasteren. Dat is precies het tegenovergesteld gebruik. In plaats van om God te verheerlijken gebruiken om Hem te krenken. Dat kan in cabaret gebeuren bijvoorbeeld. Maar alleen daar? Als wij Zijn Naam gebruiken om iets mee goed te praten wat juist niet goed is. En in plaats van tot Gods eer gebruiken we Hem om onze plannen mee te dekken. Als wij Zijn Naam gebruiken hardop, bijv in gebed of vertelling, met als bijbedoeling dat de mensen zullen vinden dat wij heel mooi kunnen bidden of vertellen. Heeft God daarvoor Zijn Naam gegeven? Of is dat lasteren? Wat gegeven is tot Zijn eer, gebruiken tot eigen eer.

Vloeken. Zijn Naam gegeven voor behoud, gebruiken tot je verderf. Dat is zo tegengesteld aan Zijn bedoeling.

Een valse eed. Als je een eed aflegt, zweert, dan zeg je: God is getuige. Laat God getuige zijn. Als ik niet meen wat ik zeg dan mag Hij mij straffen, als ik het wel meen, Heere, help me dan het waar te maken. Als je dan een valse eed aflegt, voor de rechtbank of als je een bepaald beroep aanvaardt, dan doe je nogal wat. Heere, straf mij maar. Als je onnodig zweert. Het komt er zomaar uit: ik zweer het. Is dat nou nodig? En als het toch eens niet waar blijkt te zijn, moet God je dan maar straffen? Antwoord 102. Het moet toch ook niet nodig zijn: je moet altijd de waarheid spreken en doen wat je belooft. Daar moet geen zweren voor nodig zijn.

En dan het stilzwijgen en toezien als anderen Gods Naam ijdel gebruiken. Antwoord 100. God vertoont Zich over hen die zo veel als hu mogelijk het vloeken en lasteren niet helpen weren en verbieden. Dan is de eerste vraag: wat doet het ons? Als Gods Naam ijdel wordt gebruikt.

Stel: je loopt naar buiten en ze misbruiken je scooter door hem te bekrassen, ze misbruiken je t-shirt om een vlek mee schoon te vegen, ze misbruiken je kind door het pijn te doen. Je voelt van binnen iets branden. Jouw scooter, jouw shirt, jouw kind. En Gods Naam? Hoe voelt dat als die misbruikt word? Zou je niet zoveel als mogelijk is het willen weren en voorkomen? Zoveel als mogelijk is. Dat is net elastiek. Dat kun je uitrekken tot bijna altijd. En je kan vergeten dat er ook staat: geen parels voor de zwijnen werpen, Als het echt alleen maar meer hilariteit en gevloek zou geven. Maar vaker willen we dat elastiek maar inkrimpen. En erg snel zeggen: nee, nu is er het moment toch niet voor om wat van te zeggen. En heimelijk denk je: gelukkig, ik hoef er niks van te zeggen. Omdat het parels voor de zwijnen zou zijn? Nee, maar omdat we ons schamen. Omdat we er geen lelijk gezicht voor over hebben.

Het beste is om er in alle rust met iemand over te praten. Onder 4 ogen. En dan eerlijk tot op het bot. Waarom is die Naam zo veel waard? Waarom is het zo erg voor die ander als hij Hem misbruikt? Waarom doet het je zo'n zeer? Dan mag het nog een getuigenis zijn van Wie de HEERE is en wil zijn voor die ander.

Laten we bidden elke morgen: Heere, geef mij vrijmoedigheid, geef mij wijsheid, geef mij woorden.

En dan nog een ijdel gebruik: Gods Naam echt zonder inhoud gebruiken: als stopwoord. Overbodig, maar toch, inhoudsloos. Weet u waar dat ook veel gebeurt? In de kerk, in de gemeente. Als wij bidden, zingen, Bijbellezende. En wij noemen Gods Naam of Namen, maar wij zingen gedachteloos, leeg aan verwondering, leeg aan eerbied, leeg aan Verlangen, leeg aan liefde en lofprijzing. Hoe vaak zou dat niet gebeuren?

Gemeente, ook dit gebod is een tuchtmeester tot Christus. Een spiegel die doet zien dat het wemelt van zonden. Dat ons innerlijk zo lauw en koud is voor Zijn Naam, met alle gevolgen van dien. Wat heb ik vaak Zijn Naam ijdel gebruikt en niets gedaan om het tegen te gaan. Ik ben een Godslasteraar ten diepste. En dat doet vluchten tot de Heere Jezus. Die altijd Gods Naam verheerlijkt heeft. Nooit Zich schaamde. En Hij werd veroordeeld voor: Godslastering! En dat leverde Hem de doodstraf op, de kruisdood. Hij onderging wat ik heb verdiend. Wat is Hij veel waard! Achter Hem kun je wegschuilen. Hij sprak als Hij spreken moest, Hij zweeg als Hij zwijgen moest. Hij is Jezus, Zaligmaker.

En hoe meer je zo Hem leert kennen, hoe meer dit verbod ook gids is. Gids die mij voorgaat, maar die mij ver voor is. O Heere Jezus, leer mij Uw Naam niet ijdel te gebruiken en te weren als anderen het doen. Geef mij vrijmoedigheid en wijsheid en bewogenheid. En hoe meer je ook pijn

voelt als Zijn Naam ijdel gebruikt wordt. En je echt niet voor je plezier kan kijken dan. Dan weegt een uur kijkplezier niet op tegen 1 misbruik van Zijn Naam. Zouden we alleen al daarom niet veel kritischer moeten zijn op dvd's, cd's, films, programma's en wat dies meer zij?

3 wat gebiedt God in dit gebod?

En dan vindt ook in dit gebod de omslag plaats. Van het verbod naar het gebod. Namelijk om Gods Naam wel te gebruiken, goed te gebruiken. Want stel je voor dat je dat niet doet. Dat je zou denken, nou dan gebruik ik Gods Naam maar nooit, als het zo makkelijk een ijdel gebruik is, als je zo makkelijk gedachteloos meebidt en meezingt, dan zing ik maar niet mee. Maar dat is geen uitweg!

Want stel dat je voor je jubileum niet alleen dat kleedje hebt gekregen, maar ook heeft iemand je een heel duur gereedschap gegeven. En na een paar weken komt die persoon je weer tegen en vraagt: en heb je het al gebruikt? O nee, ik heb het in de kast gelegd, daar ligt het goed. Nou, daarvoor is het niet gegeven natuurlijk. Het is gegeven om te gebruiken. Anders is het weggegooid geld en waardeer je de gever ook niet.

Zo heeft God Zijn Naam gegeven om te gebruiken. En dan zo, dat je hart overloopt van vreze en eerbied. Dat dat gebruik bol staat van vertrouwen en ootmoed. Vol is van wederliefde en van verlangen, van aanbidding en van vreugde. Zo Zijn naam gebruiken. Als een volgeblazen ballon met ontzag en vreugde. Bol van innerlijke gedrevenheid.

Ursinus noemt zelf in zijn uitleg dan enkele aspecten. Gebruiken is allereerst om Hem te prijzen. In het Psalmen zingen. Zingen Hem ter eer. Gedachteloos zingen is geen optie, want dat is zonde. Niet zingen is geen optie, want dat is ook zonde. Heere, leer mij, laat mij dan zingen vol bewustheid en verlangen om U te eren en U te verheerlijken, brandend van verlangen en ootmoed.

Dan is Zijn Naam gegeven om te gebruiken om te getuigen. Er zo vol van te zijn dat je verlangt Zijn Naam te mogen noemen. Dat je overloopt van vervulling om van Hem te mogen spreken, Zijn Naam te noemen om Hem groot te maken. Als je uit de kerk komt, of anderen tegenkomt. Zo vol van Hem. Heere, laat mij zo vol van U mogen zijn.

Dan is Zijn Naam gegeven om te gebruiken om God te verbreiden. Om in de opvoeding, het onderwijs van Hem te spreken. Met verlangen om Hem bekend te maken. En Zijn daden te door te geven, Zijn deugden te verkondigen. Sprekend over God. Heere, geef mij toch gelegenheden die er zich voor lenen om dat te doen.

Een volgende manier van gebruik is in het geoorloofd zweren. Kijk maar naar 101. Er zijn beroepen waarbij zoveel op het spel staat, dat de men absoluut zeker moet kunnen zijn dat iemand in waarheid en zorgvuldigheid het zal uitoefenen, dan mag je zweren. Of er kunnen noodsituaties zijn in bijv oorlogstijd dat de overheid de waarheid gegarandeerd moet weten en laat zweren. Dan mag er een ja-woord of verklaring gevraagd worden waarbij God als getuige wordt aangeropen. Hij moge mij straffen als ik het niet meen, en Hij moge mij helpen als ik het meen.

Dat gebeurt eigenlijk sowieso bij elk ja-woord in de kerk. Daar is God op bijzonder manier altijd Getuige. Want de ambten vertegenwoordigen Hem. Dus in de kerk spreek je per definitie onder ede je ja-woorden uit. Als je belijdenis doet, als je je kindje ten doop houdt, als je een ambt aanvaardt, als je huwelijk wordt ingezegend. Heere, als ik het niet meen wat ik zeg en beaam met 'ja' dan moge U mij straffen. Dan leef je onder een zware vloek na een niet gemeend ja-woord. Dat roept om bekering! Maar als je het meent in oprechtheid mag je weten: de HEERE zal mij helpen om in dit spoor te leven en te blijven. Hoe moeilijk het ook zijn kan: Hij is mijn Hulp en Kracht. En dan geldt weer: dan maar geen ja-woord geven is geen oplossing. Want de HEERE is het waard om te belijden.

Dan noemt de catechismus: dat God Zijn Naam gegeven heeft om aan te belijden. Belijden is altijd op een tweesprong. Verloochen en of belijden. Of ik bid voor mijn eten of ik doe het niet. Of ik erken dat ik christen ben, of niet. Of ik leg uit waarom ik zondag geen sport gezien heb, of ik draai er omheen en laat niks merken. Verloochen en is meestal goedkoop en kost niets lijkt het. Belijden valt op en kan reactie geven, kan wat kosten. Maar we zijn tot belijden geroepen. Tot elke prijs! Ja, liever Zijn Naam belijden ten koste van mijn geld en goed, baan en vrijheid, dan Zijn Naam verloochen en.

Dan is Zijn Naam gegeven om Hem aan te roepen. Heerlijk, Gods gaf Zijn Naam zodat we Hem zouden roepen, aanroepen, te hulp roepen. Vurig en vertrouwend. Daar heeft Hij Zijn Naam voor gegeven. Dat doe je dus nooit te veel, te vurig of te verwachtend, wel te weinig, te lauw en te gelaten. Om Hem aan te roepen en te pleiten: Uw Naam ter eer. Voor gezin, gemeente en kerk, land en volk. HEERE, aanschouw het verbond, toon Uw werk, Uw Naam ter eer. Dat doe je nooit te veel, te vurig, te verwachtend, wel te weinig, te lauw en te gelaten.

Wat vreselijk als die Naam ons is gegeven en wij hebben hem nooit aangeropen. Nooit in de nood van ons leven ons aan die Naam vastgeklampt. Dan gaan we niet verloren omdat Zijn Naam ons niet gegeven is, maar omdat wij die Naam niet hebben aangeropen.

En Zijn Naam is gegeven opdat Hij in al onze woorden en werken geprezen worde. Daar betekent in vooral ook 'door'. Dus zodat anderen door wat ze van mij zien en horen Hem gaat prijzen. Je mag je best afvragen: wat zullen de mensen ervan zeggen. Als je maar bedoelt: wat zullen de mensen ervan over God zeggen? Als zij mij meemaken, mij aanhoren, met mij omgaan, wat zullen ze dan van God gaan denken en zeggen? Zullen ze dan goed van Hem gaan denken? Onder de indruk komen van wat Zijn genade doet in mensenlevens? En Zijn Naam gaan verheerlijken met respect en verlangen?

Gemeente, ook in zijn gebod is dit een tuchtmeester tot Christus en spiegel. Ja mensen zeggen wel eens: ik geef ieder het zijne, als dat al waar zou zijn, wie geeft God het Zijne? Aan eer en lof en verheerlijking van Zijn Naam? Wat een schuld, diep verankerd in mijn leven, omdat ik Hem en Zijn Naam zo weinig liefheb en zoveel voorbij laat gaan waarin ik Hem niet eer en verheerlijk? Zijn Naam ongebruikt laat liggen, of lauw gebruik. Wat komt de HEERE veel aan mij tekort! Vluchten tot Christus, dat blijft over.

En dan is het ook een gids. O HEERE, leer mij, help mij om Uw Naam te gebruiken, vuriger, rijker, voller, verlangender dan ooit tevoren. Laat uit mijn leven in mijn woorden Uw Naam opstijgen in zijn glans en glorie. Dat ik het geschenk van Uw Naam mag hooghouden. In beginsel, ziende op Hem die zeggen kon: Vader, Ik heb Uw Naam verheerlijkt op aarde. O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk.

Amen